

Informatie over wat het is om lid te zijn van de Leidse gemeenteraad namens de PvdA, over het functioneren van de fractie als team en over de positie van duo-raadsleden¹

Samenstelling PvdA fractie

Op 21 maart 2018 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Na de verkiezingen zijn er onderhandelingen tussen de fracties over het aanwijzen van wethouders.

De fractie van de PvdA telt nu vijf leden, in een gemeenteraad met 39 leden. Ook heeft de PvdA drie duo-raadsleden die voluit meedraaien en in de commissies van de gemeenteraad en in de fractie. Een fractie van hooguit vijf leden mag in Leiden ten hoogste drie duo-raadsleden hebben. Fracties van zes of meer leden ten hoogste twee. Een duo-raadslid mag namens een fractie in een commissievergadering net zo optreden als een raadslid; een duo-raadslid mag niet meedoen in de gemeenteraad en heeft geen stemrecht. Duo-raadsleden moeten wel op de kandidatenlijst van een partij staan.

Inzet van kandidaten voor de verkiezing

De uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen hangt voor een groot deel af van de landelijke voorkeuren van kiezers. We gaan ons best doen om het verschil te maken. Daar wordt de inzet van de kandidaten bij verwacht. In Leiden doen sommige landelijke partijen niet mee bij de gemeenteraadsverkiezingen, terwijl juist wel plaatselijke partijen meedoen. Vooralsnog gaan we er van uit dat de PvdA-fractie na de verkiezingen van 2018 4 tot 7 leden zal tellen. Daar tellen we vervolgens twee of drie duo-raadsleden bij op.

Coalitie of oppositie

De PvdA is nu coalitiepartij. Samen met D66, VVD en de SP vormt de PvdA het college van Burgemeester en Wethouders. De PvdA heeft één wethouder. Een wethouder kan geen raadslid zijn. Om in het college te komen en daarna effectief te zijn, is samenwerking met andere partijen nodig. Toen de PvdA in de periode 2010-2014 niet in het college meedeed, was de fractie toch effectief. Er werd gekozen voor constructief opereren in de gemeenteraad en er werd goed samengewerkt met andere partijen, al dan niet uit de coalitie. Van fractieleden wordt verwacht dat ze deze houding hebben, zonder dat ze de PvdA-achtergrond verdoezelen. Kwesties zakelijk benaderen en niet op de persoon spelen.

De fractie als team

De fractie wordt geleid door de fractievoorzitter, het belangrijkste gezicht naar buiten. De fractievoorzitter wordt gekozen door de fractieleden. Na de verkiezingen wordt de lijsttrekker fractievoorzitter, maar zij kan na de onderhandelingen over een nieuw college ook wethouder worden.

Alle fractieleden, alsmede de duo-raadsleden, nemen deel aan de raadscommissies op grond van een taakverdeling. Binnen de fractie staat tegelijk het werken in teamverband voorop. In een goed functionerend team wordt elkaars talent erkend, is er wederzijdse steun, is er ruimte voor kritiek en wordt er nauw samengewerkt. Fractieleden moeten zich verbonden voelen met het werk van collega-fractieleden en bereid zijn om, waar nodig, steun te bieden. Zij zijn teamspelers en breed georiënteerd. Wie de “eigen portefeuille” bewaakt als een persoonlijk bezit, is niet geschikt voor de functie van raadslid.

De nieuwe fractie is bij voorkeur een afspiegeling van de inwoners van Leiden: een evenwichtige mengeling van vrouwen en mannen, jong en oud, cultureel divers, mensen met verschillende opleidingsniveaus, mensen werkzaam bij de overheid, in het bedrijfsleven of in een eigen onderneming, mensen met bestuurlijke ervaring in de samenleving en in het politieke bedrijf enzovoort. De PvdA vindt het belangrijk dat de fractie voor de helft uit vrouwen en voor de helft uit mannen bestaat. Het is gewenst dat dit evenwicht zichtbaar is op de gehele kandidatenlijst. In een effectieve fractie zitten bestuurlijke ervaring en voldoende “geheugen”, maar is ook plaats voor vernieuwing en een frisse blik.

¹ In deze informatie is ervoor gekozen over een fractielid te spreken als “zij” en “haar”, maar je kunt ook lezen “hij” en “zijn”.

De fractie legt als geheel verantwoording over haar doen en laten af aan de leden van de afdeling. De fractie en haar leden onderhouden actief contact met het afdelingsbestuur, met de diverse werkgroepen in de afdeling en met de leden op bijeenkomsten (de ledenvergaderingen, politieke cafés, activiteiten in het kader van de permanente campagne, nieuwe leden-activiteiten e.d.) of met leden afzonderlijk. Alle fractieleden kunnen ook worden ingeschakeld bij zaken van het ombudsteam.

Algemeen beeld van een fractielid

Een lid van de PvdA-fractie is gemotiveerd om een aantal jaar namens de inwoners van Leiden en op basis van het PvdA-programma mee te helpen de stad te besturen. Belangrijk is de motivatie om bij te willen dragen aan een mooier en leefbaarder Leiden. Een fractielid heeft concrete ideeën ter verbetering van de gemeente en de drang om deze te realiseren, maar weet ook de ideeën van anderen en uit de achterban verder te brengen. Een lid van de PvdA-fractie weet de doelstellingen in het verkiezingsprogramma te vertalen naar concrete beleidspunten en weet deze aansprekend en resultaatgericht naar voren te brengen. Elk lid van de fractie is nieuwsgierig naar wat leeft in de samenleving, gaat daar actief naar op zoek en is goed op de hoogte van maatschappelijke ontwikkelingen. Het is daarom een voordeel als zij over een breed netwerk binnen Leiden en liefst ook daarbuiten beschikt.

Elk fractielid is benaderbaar voor alle inwoners van de gemeente, luistert naar hen en de organisaties, neemt mensen serieus en is in staat ook zelf goed contact met de inwoners en organisaties te leggen. Een fractielid heeft politiek inzicht, zowel bij het reilen en zeilen in de gemeenteraad als bij het nemen van initiatieven buiten het stadhuis. Zij is in staat (politieke) coalities te smeden, kan politieke kwesties in gewone taal overbrengen en beschikt meer algemeen over goede mondelinge en schriftelijke vaardigheden. Een fractielid kan met overtuigingskracht debatteren, op een bewonersavond spreken en de pers te woord staan. Zij is in staat om zich snel in te werken op nieuwe dossiers, hoofd- en bijzaken te scheiden en samen te werken met de eigen fractieleden. Ze moet kritiek kunnen hebben en dat ervaren als iets om van te leren. Om effectief te zijn, kan ze met andere fracties in de raad en met leden van B&W zaken doen. Om dat allemaal goed te doen, helpt het dat ze een actief luisteraar is en dat ze analytisch vermogen, relativiseringsvermogen en humor heeft. Tegelijk heeft ze passie en bevlogenheid, maar ook oog en respect voor de eigen en andermans cultuur. Ze heeft incasseringsvermogen, doorzettingsvermogen en veerkracht. Ze is assertief en besluitvaardig en ze zit niet vast in een standaard om problemen te benaderen. Alsof het niet op kan, gaat ze niet voor goedkope succesjes en laat ze zich niet leiden door de waan van de dag.

Kortom, je bent perfect! Dat is niemand. Sommige eigenschappen zijn beter ontwikkeld dan andere. Als je echter grote moeite hebt met meerdere onderdelen van het beeld dat hier wordt geschetst, moet je bij je zelf nagaan of je het leuk genoeg vindt om raadslid van de PvdA Leiden te zijn. Weet ook dat niemand direct van de start een goed raadslid is; je moet en mag er ook in groeien. Ook al staat een duo-raadslid minder in de schijnwerpers, wat zij moet doen en kunnen verschilt niet veel van een gewoon raadslid.

Wat kost het je aan tijd en wat levert het op?

Een gemeenteraadslid ontvangt een schadeloosstelling (loon) en een onkostenvergoeding. De rechtspositie zoals van een werknemer bestaat niet. Als je uit de gemeenteraad gaat, krijg je geen werkloosheidsuitkering, en je bouwt ook geen pensioen op of vakantiegeld. Je hebt geen verlofdagen, want je bent je eigen baas.

In 2017 is de schadeloosstelling € 1658,52 per maand bruto. Je betaalt daar dus belasting en premies over. De onkostenvergoeding die een gemeenteraadslid daarnaast ontvangt bedraagt in 2017 € 183,81 netto per maand.

Een fractielid heeft naast de partijcontributie te maken met twee afdrachten aan de PvdA. Een afdracht aan de landelijke partij, waarmee ook het verkiezingsfonds wordt gevuld. De afdracht aan de landelijke partij is voor een raadslid in 2017 € 42 per maand. Verder een afdracht aan de fractie, waaruit onder meer de duo-raadsleden een vergoeding krijgen en een bijdrage aan de afdeling wordt betaald. De afdracht aan de fractie bedraagt in 2017 € 150 per maand. Alle afdrachten zijn als gift fiscaal aftrekbaar.

Een duo-raadslid ontvangt een lagere vergoeding dan een raadslid. De vergoeding van een duo-raadslid staat daardoor helaas minder in verhouding tot de uren die je er in steekt.

De hoeveelheid tijd die een raadslid in het raadswerk steekt verschilt per persoon, per portefeuille maar ook van week tot week. Een realistische schatting is dat het werk in de meeste weken ongeveer 15-20 uur vergt. In rustige weken kan het zakken tot minder dan 10 uur, maar in weken waarin het piekt, moet je er rekening mee houden dat het dan 20-25 uur of nog iets meer kan kosten. Je wordt ook dagelijks geconfronteerd met het raadswerk, door telefoontjes en berichten, omdat je stukken leest of ergens achterheen moet. Als je een weekend vrij wilt zijn van raadswerk, moet je dat goed regelen, want anderen rekenen wel op jou.

Fractievergaderingen zijn in beginsel op maandagavond en raads- en commissievergaderingen op donderdagavond.

De recesperiodes vallen samen met de schoolvakanties. In beginsel gaan fractieleden niet buiten het reces op vakantie. In overleg kan daarvan worden afgeweken.

Als je een drukke voltijdsbaan hebt, kun je overwegen een dag per week minder te gaan werken. De raadsvergoeding is er ook om dat mogelijk te maken.

Hoe dan ook, moet je goed zijn in het stellen van prioriteiten en goed in staat om privé, werk en raadswerk te combineren.

Van iemand die lid wordt van de gemeenteraad of als duo-raadslid gaat optreden, wordt verwacht dat zij dat doet tot aan de volgende gemeenteraadsverkiezingen. Om goed te functioneren in de gemeenteraad, moet je ervaring opdoen en mensen leren kennen. Het is daarom niet effectief als je er snel weer mee ophoudt.

Toch kan het voorkomen dat je raadslid of duo-raadslid bent en dat je ermee moet stoppen. Daar kunnen persoonlijke redenen voor zijn, zoals ziekte of omdat je privé-situatie verandert. Als zulke kwesties aan de orde zijn of als je er rekening mee moet houden dat die zich gaan voordoen, dan is het belangrijk daar (zo mogelijk van te voren) goed met elkaar over te praten. Misschien is er met elkaar een oplossing voor te vinden of kan er rekening mee gehouden worden. Als het echt een belemmering vormt, is het echter beter als een ander de voorkeur krijgt, dat bespaart jou een hoop spanning en schuldgevoel.

Integriteit en conflicterende belangen

Wie een functie heeft in het openbaar bestuur, moet integer zijn en geen (eigen)belangen hebben die conflicteren. Ook de schijn dat er wat aan de hand is, moet worden vermeden. Om dat voor iedereen op de kandidatenlijst zoveel mogelijk te garanderen, dient elke kandidaat de landelijk vastgestelde Gedragscode te ondertekenen. Ook kan het afdelingsbestuur elke kandidaat vragen een recente Verklaring Omtrent Gedrag te overleggen. De kosten van zo'n verklaring, die wordt gegeven door de gemeente, worden door de PvdA vergoed.

Van conflicterende belangen kan bijvoorbeeld sprake zijn, indien je werkzaamheden verricht voor of in dienst bent bij een door de gemeente Leiden gesubsidieerde instelling of werkzaam bent bij een bedrijf dat zaken doet met de gemeente.